

סוג הבחינה: א. בגרות לנבחני משנה
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשע"ב, 2012
מספר השאלון: 205,001102

תנ"ך

יחידת הלימוד החמישית

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה ורבע.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון — (26×2) — 52 נקודות
פרק שני — (16×3) — 48 נקודות
סה"כ — 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום.
מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.
(2) התרכז בנושא. בסס את דבריך על הכתוב.
- הערה: בקטעים המצולמים מן התנ"ך בא השם המפורש בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (52 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 1-3 (לכל שאלה — 26 נקודות).

1. סיפורי האבות

קרא בראשית, כ"א, 10-20.

וַתֹּאמֶר לְאַבְרָהָם גֵּרֶשׁ הָאִמָּה הַזֹּאת
וְאֶת־בְּנָהּ כִּי לֹא יִירָשׁ בֶּן־הָאִמָּה הַזֹּאת עִם־בְּנֵי עַם־יִצְחָק:
וַיֵּרַע הַדְּבָר מְאֹד בְּעֵינֵי אַבְרָהָם עַל אֹדֶת בְּנֹו: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
אֶל־אַבְרָהָם אֶל־יֵרַע בְּעֵינֶיךָ עַל־הַנֶּעַר וְעַל־אִמְתְּךָ כֹּל אֲשֶׁר
יֹאמֶר אֵלֶיךָ שָׂדֶה שָׁמַע בְּקֹלָהּ כִּי בִי־צָחָק יִקְרָא לָךְ זֶרַע: וְגַם
אֶת־בֶּן־הָאִמָּה לְגֹוי אֲשִׁימֶנּוּ כִּי זֶרַעךָ הוּא: וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם
בְּבֹקֶר וַיִּקְח־לָחֶם וַחֲמַת מִים וַיִּתֵּן אֶל־הַגֵּר שָׁם עַל־שִׁכְמָהּ
וְאֶת־הַיֶּלֶד וַיִּשְׁלַח וַתֵּלֶךְ וַתִּתֵּן בְּמִדְבַּר בָּאָר שָׁבַע: וַיְכַלּוּ
הַמֵּים מִן־הַחֲמַת וַתִּשְׁלַךְ אֶת־הַיֶּלֶד תַּחַת אֶחָד הַשִּׁיחִם: וַתֵּלֶךְ
וַתֵּשֶׁב לָהּ מִנְּגַד הַרְחֵק בְּמִטְחָוִי קֶשֶׁת כִּי אָמְרָה אֶל־אֲרָאָה
בְּמוֹת הַיֶּלֶד וַתֵּשֶׁב מִנְּגַד וַתִּשָּׂא אֶת־קֹלָהּ וַתִּבְכֶּה: וַיִּשְׁמַע
אֱלֹהִים אֶת־קוֹל הַנֶּעַר וַיִּקְרָא מֵלֶאךָ אֱלֹהִים וְאֶל־הָגֵר מִן־
הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר לָהּ מִהֲלֶךְ הָגֵר אֶל־תִּירָאִי כִּי־שָׁמַע אֱלֹהִים
אֶל־קוֹל הַנֶּעַר בְּאֲשֶׁר הוּא־שָׁם: קוּמִי שְׂאִי אֶת־הַנֶּעַר וְהַחֲזִיקִי
אֶת־יָדְךָ בּוֹ כִּי־לְגֹוי גָּדוֹל אֲשִׁימֶנּוּ: וַיִּפְקַח אֱלֹהִים אֶת־עֵינֶיהָ
וַתֵּרָא בָּאָר מִים וַתֵּלֶךְ וַתִּמְלֹא אֶת־הַחֲמַת מִים וַתִּשָּׂק אֶת־
הַנֶּעַר: וַיְהִי אֱלֹהִים אֶת־הַנֶּעַר וַיַּגְדֵּל וַיֵּשֶׁב בְּמִדְבַּר וַיְהִי רֹבֵה
קֶשֶׁת:

א. (1) אוריאל סימון, במאמרו "גירוש ישמעאל — העקדה שקדמה לעקדת יצחק", טוען כי

אפשר למצוא נקודות דמיון רבות בין סיפור גירוש ישמעאל לסיפור עקדת יצחק
בבראשית, כ"ב.

ציין והסבר שלוש נקודות דמיון ושני הבדלים בין שני הסיפורים. (14 נקודות)

(2) כיצד מצטיירת דמותו של אברהם בעיניך על סמך שני הסיפורים האלה

(בראשית, כ"א, 10-20; כ"ב, 1-13)? נמק, ובסס את דבריך על שני הסיפורים.

(8 נקודות)

ב. סימון במאמרו טוען שעל אף הגירוש נשמר הקשר בין ישמעאל ובין משפחת אברהם.

מהו האירוע המלמד לדעתו על קשר זה? (4 נקודות) /המשך בעמוד 3/

שים לב: המשך הבחינה בעמוד 4.

/המשך בעמוד 4/

קרא שופטים, י"ט, 16-28.

טז

והנה איש זקן

בא מן-מעשהו מן-השדה בערב והאיש מדר אפרים והוא-

י גר בגבעה ואנשי המקום בני ימיני: וישא עיניו וירא את-

האיש הארח ברחוב העיר ויאמר האיש הזקן אנה תלך

ח ומאין תבוא: ויאמר אליו עברים אנחנו מבית-לחם יהודה

עד-ירכתי הר-אפרים משם אנכי ואלך עד-בית לחם

יהודה ואת-בית ה' אני הלך ואין איש מאסף אותי

ט הפיתה: וגם-תבן גם-מספוא יש לחמורינו וגם לחם ויין יש-

כ לו ולאמתך ולנער עם-עבדיך אין מחסור כל-דבר: ויאמר

האיש הזקן שלום לך רק כל-מחסורך עלי רק ברחוב אל-

כא תלך: ויביאהו לביתו ויבול לחמורים וירחצו רגליהם ויאכלו

כב וישתו: המה מיטיבים את-לבם והנה אנשי העיר אנשי בני-

בלועל נסבו את-הבית מתדפקים על-הדלת ויאמרו אל-

האיש בעל הבית הזקן לאמר הוצא את-האיש אשר-בא

כג אל-ביתך ונדענו: ויצא אליהם האיש בעל הבית ויאמר

אלהם אל-אחי אל-תרעו נא אחרי אשר-בא האיש הזה

כד אל-ביתי אל-תעשו את-הנבלה הזאת: הנה בתי הפתולה

ופילגשהו אוציאה-נא אותם וענו אותם ועשו להם הטוב

כה בעיניכם ולאיש הזה לא תעשו דבר הנבלה הזאת: ולא-

אבו האנשים לשמע לו ויחזק האיש בפילגשו ויצא אליהם

החוץ וידעו אותה ויתעללו-בה כל-הלילה עד-הבקר

כו וישלחוה בעלות השחר: ותבא האשה לפנות הבקר ותפל

כז פתח בית-האיש אשר-אדוניה שם עד-האור: ויקם אדוניה

בבקר ויפתח דלתות הבית ויצא ללכת לדרכו והנה האשה

כח פילגשו נפלת פתח הבית וידיה על-הסף: ויאמר אליה קומי

ונילכה ואין ענה ויקחה על-החמור ויקם האיש וילך למקומו:

(שים לב: סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

א. י' אמית, במאמרה "ביקורת על שבט בנימין ועל העיר גבעה", טוענת שבאמצעות הסיפור "פילגש בגבעה" רצה המספר לזעזע את הקורא, כדי לעורר בו ביקורת על שבט בנימין ועל העיר גבעה.

(1) קרא גם **בראשית**, י"ט, 1-11.

לדברי אמית הדרך העיקרית שבאמצעותה המספר מנסה לזעזע את הקורא היא שימוש ברמיזות לסיפור סדום.

ציין שלושה הבדלים בין סיפור סדום לסיפור "פילגש בגבעה", והסבר במה הבדלים אלה מעצימים אצל הקורא את הזעזוע מן הסיפור "פילגש בגבעה". (12 נקודות)

(2) מדוע ביקש המספר לעורר ביקורת דווקא על שבט בנימין ועל העיר גבעה?

בסס את דבריך על **שמואל א**, ט, 1-2; י', 26.

(6 נקודות)

ב. אפשר לטעון שבסיפור "פילגש בגבעה" באה לידי ביטוי ביקורת לא רק על כלל החברה בעיר גבעה, אלא גם על הבעל ועל המארח.

בסס טענה זו על שתי ראיות מן הקטע שלפניך, והסבר כל ראיה. (8 נקודות)

/המשך בעמוד 6/

מעמד האישה

.3

קרא בראשית, ל"ח, 8-19; 25-26.

בראשית, ל"ח, 8-19

ח וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְאוֹנָן בֶּן אֵל-
ט אִשְׁתְּ אַחִיךָ וַיִּבֶס אֹתָהּ וְהִקֵּם זֶרַע לְאַחִיךָ: וַיֵּדַע אוֹנָן כִּי לֹא
י לוֹ יִהְיֶה הַזֶּרַע וְהָיָה אִם-בָּא אֶל-אִשְׁתְּ אַחִיו וְשָׁחַת אֶרְצָהּ
י לְבִלְתִּי נָתֵן זֶרַע לְאַחִיו: וַיֵּדַע בְּעֵינָיו הֵן אֲשֶׁר עָשָׂה וַיָּמָת
יא גַם-אֹתוֹ: וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְתָמָר כְּלָתוֹ שְׁבִי אִלְמָנָה בֵּית-
יב אַבִּיךָ עַד-יִגְדֹל שִׁלְחָה בְנִי כִי אֲמַר פְּזִימוֹת גַּם-הוּא כְּאַחִיו
וְתִלְךְ תִּמְדָּר וְתִשָּׁב בֵּית אָבִיהָ: וַיִּרְבּוּ הַיָּמִים וְתָמָר בַּת-שֹׁשָׁנָה
יג אִשְׁתְּ-יְהוּדָה וַיִּנָּחַם יְהוּדָה וַיַּעַל עַל-גִּזְזֵי צֹאנָו הוּא וְחִירָה
יד רַעְהוּ הַעֲדֹלָמִי תִמְנָתָהּ: וַיִּגְדָּר לְתָמָר לֵאמֹר הִנֵּה חֲמִיךָ עָלֶיךָ
יז תִּמְנָתָה לְגִזְ צֹאנָו: וְתִסֹּר בְּגָדֶי אִלְמָנוּתָהּ מֵעַלֶיךָ וְתִכְסִי
יז בְּצַעֲפֶיךָ וְתִתְעַלֶּיךָ וְתִשָּׁב בְּפֶתַח עֵינָיו אֲשֶׁר עַל-דֶּרֶךְ תִּמְנָתָהּ
טז כִּי רִאֲתָהּ כִּי-יִגְדֹל שִׁלְחָה וְהָיָה לֹא-נִתְּנָהּ לוֹ לְאִשָּׁה: וַיִּרְאֶה
טז יְהוּדָה וַיַּחְשְׁבֶהָ לְזוֹנָה כִּי כִסְתָהּ פָּנֶיהָ: וַיֵּט אֵלֶיהָ אֶל-הַדֶּרֶךְ
יז וַיֹּאמֶר הֲבֵה נָא אֲבֹא אֵלֶיךָ כִּי לֹא יָדַע כִּי כְלָתוֹ הוּא וְתֹאמַר
יז מַה-תִּתֶּן-לִי כִּי תָבֹא אֵלָי: וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֲשַׁלַּח גְּדִי-עֵיטִים
יח מִן-הָעֵצָאן וְתֹאמַר אִם-תִּתֶּן עֲרִבּוֹן עַד שְׁלֹחַךְ: וַיֹּאמֶר מַה
יח הָעֲרִבּוֹן אֲשֶׁר אֶתֶן-לְךָ וְתֹאמַר חֲתָמְךָ וּפְתִילְךָ וּמַטְךָ אֲשֶׁר
יט בְּיָדְךָ וַיִּתֵּן-לָהּ וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַתַּהַר לוֹ: וַתִּקֶּם וְתִלְךְ וְתִסֹּר
יט צִעִפָּהּ מֵעַלֶיךָ וְתִלְבֹּשׁ בְּגָדֶי אִלְמָנוּתָהּ:

בראשית, ל"ח, 25-26

כה הוּא מוֹצֵאת וְהָיָה
שְׁלֹחָה אֶל-חֲמִיךָ לֵאמֹר לְאִישׁ אֲשֶׁר-אֵלֶיךָ לוֹ אֲנֹכִי הִרָה
וְתֹאמַר הֲפֹר-נָא לְמִי הַחֲתָמָה וְהַפְתִּילִים וְהַמַּטָּה הָאֵלֶּה:
כו וַיִּכְרַר יְהוּדָה וַיֹּאמֶר צִדְקָה מִמֶּנִּי כִּי-עַל-כֵּן לֹא-נִתְּתִיךָ לְשִׁלְחָה
בְנִי וְלֹא-יִסְקָה עוֹד לְדַעְתָּהּ:

א. קרא פסוקים 9-11 וגם **דברים**, כ"ה, 5-6.

גם אונו וגם יהודה לא פעלו על פי חוק הייבום, המנוסח ב**דברים**, כ"ה, 5-6.

הסבר קביעה זו, ובסס אותה על הכתובים. (8 נקודות)

ב. קרא את פירוש רש"י לפסוק 25:

לא רצתה [תמר] להלבין פניו [של יהודה] ולומר: ממך אני מעוברת, אלא: 'לאיש אשר אלה לו',

אמרה: אם יודה – יודה מעצמו, ואם לאו – ישרפוני, ואל אלבין פניו. מכאן אמרו: נוח לו לאדם

שיפילוהו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים.

(1) האם דמותה של תמר המצטיירת מפירוש רש"י שלפניך, תואמת את דמותה

המצטיירת מפסוקים 13-19 בקטע שלפניך? נמק. (12 נקודות)

(2) רש"י מוסיף כי תמר זכתה בגמול על שלא הלבנה את פני חמיה.

קרא גם **רות**, ד', 18-22, והסבר לאיזה גמול התכוון רש"י. (6 נקודות)

פרק שני (48 נקודות)

ענה על שלוש מהשאלות 4-8 (לכל שאלה — 16 נקודות).

4. סיפורי האבות

קרא בראשית, י"א, 26-32.

וַיְחִי-
 תָּרַח שִׁבְעִים שָׁנָה וַיֻּלֵּד אֶת-אַבְרָם אֶת-נָחוֹר וְאֶת-הָרָן:
 וְאַלְהָה תּוֹלְדֹת תָּרַח תָּרַח הוֹלִיד אֶת-אַבְרָם אֶת-נָחוֹר וְאֶת-
 הָרָן וְהָרָן הוֹלִיד אֶת-לוֹט: וַיָּמָת הָרָן עַל-פְּנֵי תָּרַח אָבִיו בְּאֶרֶץ
 כְּט מוֹלְדֹתוֹ בְּאֹר כְּשָׂדִים: וַיִּקַּח אַבְרָם וְנָחוֹר לָהֶם נָשִׁים שָׁם
 אִשְׁת־אַבְרָם שָׂרִי וְשָׁם אִשְׁת־נָחוֹר מְלֵכָה בֶּת-הָרָן אֲבִי-
 מְלֵכָה וְאֲבִי יִסְכָּה: וַתְּהִי שָׂרִי עֲקָרָה אֵין לָהּ וָלֵד: וַיִּקַּח תָּרַח
 אֶת-אַבְרָם בְּנוֹ וְאֶת-לוֹט בֶּן-הָרָן בֶּן-בְּנוֹ וְאֵת שָׂרִי כְלָתוֹ
 אִשְׁת־אַבְרָם בְּנוֹ וַיֵּצְאוּ אֹתָם מֵאֹר כְּשָׂדִים לָלֶכֶת אֶרֶצָה
 לְב כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ עַד-חָרָן וַיֵּשְׁבוּ שָׁם: וַיְהִיו יָמֵי-תָּרַח חֲמֵשׁ שָׁנִים
 וּמֵאֵתִים שָׁנָה וַיָּמָת תָּרַח בְּחָרָן:

א. הקטע שלפניך משמש אקספוזיציה (= מצג) לסיפור אברהם בארץ כנען.

ציין והסבר שני פרטים מהקטע שתורמים להבנת המשך הסיפור. (6 נקודות)

ב. (1) על פי רצף הסיפור של הקטע שלפניך ובראשית, י"ב, 1, אפשר להניח שהצו לעזוב את

חרן וללכת לארץ כנען ניתן לאברהם בעקבות נכונותו לשינויים לאחר מותו של תרח אביו.

קרא פסוקים 26, 32 בקטע שלפניך ובראשית, י"ב, 4.

האם הנתונים בפסוקים אלה תואמים את ההנחה שאברהם יצא לאחר מות אביו? נמק.

(5 נקודות)

(2) קרא פסוק 32 בקטע שלפניך ואת פירוש רמב"ן על פסוק זה:

זה מנהג כל הכתוב לספר חיי האב והולידו הבן ומיתתו, ואחר כך מתחיל בעניין הבן בכל הדורות, כך נהגו הכתובים.

איזה קושי בפסוק בא רמב"ן לפתור, וכיצד הוא פותר קושי זה? (5 נקודות)

סיפורי האבות

.5

קרא בראשית, י"ח, 16-26.

טז וַיִּקְמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיִּשְׁקְפוּ
 זי עַל־פְּנֵי סֹדֶם וְאַבְרָהָם הֵלַךְ עִמָּם לְשַׁלֵּחַם: וַהֲ אָמַר הַמַּכְסָּה
 יח אֵל מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אָנִי עֹשֶׂה: וְאַבְרָהָם הָיוּ יְהִיָּה לְגוֹי גָּדוֹל
 יט וְעַצּוֹם וְנִבְרָכוּ־בּוֹ כָּל גּוֹי הָאָרֶץ: כִּי יִדְעֻתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר
 יצוֹה אֶת־בְּנָיו וְאֶת־בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ הַיְיָ לַעֲשׂוֹת
 צְדָקָה וּמִשְׁפָּט לְמַעַן הֵבִיא הַיְיָ עַל־אַבְרָהָם אֶת אֲשֶׁר־
 כ דִּבֶּר עָלָיו: וַיֹּאמֶר הַיְיָ זַעֲקֵת סֹדֶם וְעַמָּהּ כִּי־רַבָּה וְחַטָּאתָם
 כא כִּי כְבֹדָה מְאֹד: אֲרִידָה־נָּא וְאַרְאֶה הַכְּצַעֲקָתָהּ הַבָּאָה אֵלַי
 כב עֲשׂוּ־כָלָה וְאַס־לֹא אֲדַעַה: וַיִּפְּנוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיֵּלְכוּ סֹדְמָה
 כג וְאַבְרָהָם עֹדְנֹו עִמָּד לִפְנֵי הַיְיָ: וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הָאֵף
 כד תִּסְפָּה צְדִיק עִם־רָשָׁע: אוֹלֵי יֵשׁ חֲמִשִּׁים צְדִיקִים בְּתוֹךְ הָעִיר
 הָאֵף תִּסְפָּה וְלֹא־תִשָּׂא לְמָקוֹם לְמַעַן חֲמִשִּׁים הַצְדִּיקִים אֲשֶׁר
 כה בְּקִרְבָּהּ: חֲלָלָה לָךְ מַעֲשֵׂה וּבְדִבְרֵי הַזֶּה לְהַמִּית צְדִיק עִם־
 רָשָׁע וְהִיָּה כְצִדִּיק כָּרָשָׁע חֲלָלָה לָךְ הַשֹּׁפֵט כָּל־הָאָרֶץ לֹא
 כו יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט: וַיֹּאמֶר הַיְיָ אִם־אֶמְצָא בְּסֹדֶם חֲמִשִּׁים צְדִיקִים
 בְּתוֹךְ הָעִיר וְנִשְׁאֲתִי לְכָל־הַמָּקוֹם בַּעֲבוּרָם:

א. (1) יש הטוענים כי בקטע זה אברהם מוצג כנביא.

קרא גם שמות, ל"ב, 14-9; עמוס, ג', 7-6.

כתוב מה מאפיין את הנביא על פי כל אחד מכתובים אלה (סך הכול — שני מאפיינים),

והסבר כיצד כל מאפיין בא לידי ביטוי בסיפור שלפניך על אברהם. (5 נקודות)

(2) על פי הקטע שלפניך, ה' ייעד לאברהם תכלית מסוימת.

מהי התכלית? האם ההתנהגות של אברהם בקטע מעידה על התאמתו לייעודו? נמק.

(5 נקודות)

ב. בדברי אברהם לה' בקטע שלפניך הוא מעלה שני טיעונים עקרוניים בנוגע לעשיית משפט.

הסבר שני טיעונים אלה. בסס את דברייך על הכתוב. (6 נקודות)

סיפורי האבות

6.

קרא בראשית, ל"ג, 7-1.

וישא

א

יַעֲקֹב עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה עֹשֶׂה בָּא וְעַמּוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ
וַיַּחֲזֵן אֶת־הַיְלָדִים עַל־לֵאָה וְעַל־רָחֵל וְעַל שְׁתֵּי הַשְּׁפָחוֹת:
ב וַיֵּשֶׁם אֶת־הַשְּׁפָחוֹת וְאֶת־יְלִדֵיהֶן רֵאשִׁנָּה וְאֶת־לֵאָה וַיְלִדֶיהָ
ג אַחֲרָיִם וְאֶת־רָחֵל וְאֶת־יוֹסֵף אַחֲרָיִם: וְהוּא עֶבֶר לַפְּנִיָּהם
ד וַיִּשְׁתַּחוּ אֶרְצָה שִׁבְעַת פַּעַמִּים עַד־גִּשְׁתּוֹ עַד־אַחֲיוֹ: וַיֵּדֶן עֹשֶׂה
ה לַקָּרְאָתוֹ וַיַּחֲבֹקְהוּ וַיַּפֵּל עַל־צוּאָרוֹ וַיִּשְׁקָהוּ וַיִּבְכּוּ: וַיֵּשֶׂא
אֶת־עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת־הַנָּשִׁים וְאֶת־הַיְלָדִים וַיֹּאמֶר מִי־אַלֶּהָ
ו לֵךְ וַיֹּאמֶר הַיְלָדִים אֲשֶׁר־חָנַן אֱלֹהִים אֶת־עַבְדְּךָ: וַתִּגְשֵׁן
ז הַשְּׁפָחוֹת הִנֵּה וַיְלִדֵיהֶן וַתִּשְׁתַּחוּיֶנּוּ: וַתִּגַּשׁ גַּם־לֵאָה וַיְלִדֶיהָ
וַיִּשְׁתַּחוּ וַאֲחֵר נִגַּשׁ יוֹסֵף וְרָחֵל וַיִּשְׁתַּחוּ:

א. (1) הסבר כיצד אפשר ללמוד מסדר בני המשפחה המתואר בפסוקים 1-2 על

הדרך שבה ההתכונן יעקב למתקפה של עשו. (4 נקודות)

(2) בפסוק 3 נוקט יעקב דרך שונה כדי למנוע מלחמה.

מהי הדרך, וכיצד יעקב מקווה למנוע בעזרתה את המלחמה? (3 נקודות)

ב. (1) קרא גם בראשית, ל"ג, 12-17.

יש הטוענים שבמפגש הפיוס נהג יעקב עם עשו על פי העיקרון "כבדהו וחשדהו".

הסבר כיצד דברי יעקב לעשו בפסוק 14 ומעשיו בפסוק 17 עשויים להדגים

עיקרון זה. בסס את דברך על הכתוב. (3 נקודות)

(2) מעל האותיות של המילה "וישקהו" בפסוק 4 בקטע שלפניך יש נקודות.

קרא מדרש תנחומא, וישלח, ד.

ביקש עשו לנושכו ונעשה צווארו של שיש, לכך ניקוד על "וישקהו", שלא הייתה נשיקה

של אמת.

האם דברי המדרש מצדיקים את התנהגותו של יעקב כלפי עשו (הנזכרת בסעיף 1)?

נמק. (6 נקודות)

שים לב: המשך הבחינה בעמוד 12.

מעמד האִישה

7.

קרא בראשית, ל"ט, 18-1.

וְיוֹסֵף

א

הוֹרֵד מִצְרֵימָה וַיְקַנְהוּ פּוֹטִיפָר סָרִיס פְּרֹעֶה שֶׁר הַטַּבָּחִים

ב אִישׁ מִצְרִי מִיַּד הַיִּשְׁמַעְאֵלִים אֲשֶׁר הוֹרְדָהוּ שָׁמָּה: וַיְהִי הֵן

ג אֶת-יוֹסֵף וַיְהִי אִישׁ מְצַלִּיחַ וַיְהִי בְּבֵית אֲדֹנָיו הַמִּצְרִי: וַיֵּרָא

אֲדֹנָיו כִּי הֵן אֹתוֹ וְכֹל אֲשֶׁר-הוּא עֹשֶׂה הֵן מְצַלִּיחַ בְּיָדוֹ:

ד וַיִּמָּצֵא יוֹסֵף תָּן בְּעֵינָיו וַיִּשְׁרֹת אֹתוֹ וַיַּפְקֶדְהוּ עַל-בֵּיתוֹ וְכֹל-

ה יִשְׁלֹו נָתַן בְּיָדוֹ: וַיְהִי מֵאֵז הַפְּקִיד אֹתוֹ בְּבֵיתוֹ וְעַל כָּל-

אֲשֶׁר יִשְׁלֹו וַיְבָרֶךְ הֵן אֶת-בֵּית הַמִּצְרִי בְּגִלְלֵי יוֹסֵף וַיְהִי

ו בְּרַבְתּ הֵן בְּכָל-אֲשֶׁר יִשְׁלֹו בְּבֵית וּבִשְׂדֵה: וַיַּעֲזֹב כָּל-

אֲשֶׁר-לֹו בְּיַד-יוֹסֵף וְלֹא-יָדַע אֹתוֹ מֵאַוּמָה כִּי אִם-הֶלֶחֶם

ז אֲשֶׁר-הוּא אוֹכֵל וַיְהִי יוֹסֵף יִפְהַתְּנָאֵר וַיִּפֶּה מִרְאָה: וַיְהִי אַחֲרֵי

הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַתִּשָּׂא אִשְׁת-אֲדֹנָיו אֶת-עֵינֶיהָ אֶל-יוֹסֵף

ח וַתֹּאמֶר שִׁכְבָּה עִמִּי: וַיִּמָּאֵן וַיֹּאמֶר אֶל-אִשְׁת אֲדֹנָיו הֵן אֲדֹנִי

ט לֹא-יָדַע אֹתִי מִה-בְּבֵית וְכֹל אֲשֶׁר-יִשְׁלֹו נָתַן בְּיָדִי: אֵינֶנּוּ

גְּדוֹל בְּבֵית הַזֶּה מִמֶּנִּי וְלֹא-חָשַׁךְ מִמֶּנִּי מֵאוּמָה כִּי אִם-אוֹתָךְ

בְּאִשְׁר אֶת-אִשְׁתוֹ וְאַיִךְ אֶעֱשֶׂה הָרַעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת וְחַטָּאתִי

י לֵאלֹהִים: וַיְהִי כַּדְּבָרָה אֶל-יוֹסֵף יוֹם וַיֹּס וְלֹא-שָׁמַע אֵלֶיהָ

יא לְשַׁכַּב אִצְלָהּ לַהֲזֹת עִמָּה: וַיְהִי כִּהְיוֹם הַזֶּה וַיָּבֹא הַבִּיתָה

לַעֲשׂוֹת מְלֹאכְתּוֹ וַאֲיֵן אִישׁ מֵאַנְשֵׁי הַבֵּית שֵׁם בְּבֵית:

יב וַתִּתְּפֹשֶׁהוּ בְּבִגְדוֹ לֵאמֹר שִׁכְבָּה עִמִּי וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ בְּיָדָהּ וַיֵּנֶם

יג וַיֵּצֵא הַחוּצָה: וַיְהִי כִּדְבָרָתָהּ כִּי-עָזַב בְּגָדוֹ בְּיָדָהּ וַיֵּנֶם הַחוּצָה:

יד וַתִּקְרָא לְאַנְשֵׁי בֵיתָהּ וַתֹּאמֶר לָהֶם לֵאמֹר רְאוּ הֵבִיא לָנוּ

אִישׁ עֲבָדִי לְצַחֵק בָּנוּ בָּא אֵלַי לְשַׁכַּב עִמִּי וְאַקְרָא בְּקוֹל גְּדוֹל:

טו וַיְהִי כְּשִׁמְעוּ כִּי-הִרְיֹמֹתִי קוֹלִי וְאַקְרָא וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ אִצְלֵי וַיֵּנֶם

טז וַיֵּצֵא הַחוּצָה: וַתִּנָּח בְּגָדוֹ אִצְלָהּ עַד-בּוֹא אֲדֹנָיו אֶל-בֵּיתוֹ:

יז וַתִּדְּבַר אֵלָיו כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר בָּא אֵלַי הָעֶבֶד הָעִבְרִי

יח אֲשֶׁר-הֵבֵאתָ לָנוּ לְצַחֵק בִּי: וַיְהִי כִּהְרִימִי קוֹלִי וְאַקְרָא וַיַּעֲזֹב

בְּגָדוֹ אִצְלֵי וַיֵּנֶם הַחוּצָה:

א. משני הנימוקים של יוסף לסירובו לשכב עם אשת פוטיפר אפשר להסיק שמעשה הניאוף הוא חטא כלפי שניים.

מי הם השניים? בסס את דברך על הכתוב. (6 נקודות)

ב. אשת פוטיפר חוזרת פעמיים על הגרסה שלה לאירוע — בפעם הראשונה לפני עבדיה ובפעם השנייה לפני בעלה.

ציין שני הבדלים בין שתי הגרסאות בתיאור אותו אירוע, והסבר מה יכולה להיות הסיבה לכל אחד משינויי הגרסאות. (10 נקודות)

מעמד האישה

8.

קרא שמות, כ"ב, 15-16 ואת חוקי אשור A 56, A 55.

שמות, כ"ב, 15-16

טו
וְכִי־יִפְתָּה אִישׁ בְּתוּלָה אִשָּׁר לֹא־אִרְשָׁה
טז
וְשָׁכַב עִמָּה מִדֶּהֱרָגָהּ לוֹ לְאִשָּׁה: אִם־מֵאֵן יִמָּאֵן אָבִיהָ
לְתַתָּהּ לוֹ בְּסֹף יִשְׁקַל כְּמִדֶּה הַבְּתוּלָה:

חוקי אשור

A 55 כי יתפוס [איש בת] איש, שהיא בתולה, בכפייה, וחילל כבודה, — [והיא גרה בבית] אביה ו — [אבי]ה לא נתבקש בשבילה (לא ביקשו ממנו את ידה) [...] אביה של הבתולה יתפוס את אשת אונס הבתולה, וייתן אותה שיחולל כבודה (=שיאנסוה), הוא לא ישיבה לבעלה, אלא ייקחנה. אביה ייתן את בתו שנאנסה לאונסה. אם אין אישה לאונס, הוא ייתן 1/3 בכסף מחיר הבתולה לאביה, ואונסה יישאנה; הוא לא ידחה אותה. אם לא יחפוץ האב, הוא יקבל את ה-1/3 בכסף מחיר הבתולה, וייתן את בתו לטוב בעיניו.

A 56 ואם התמסרה הבתולה לאיש, יישבע האיש ולא ייגעו באשתו. המפתה ייתן 1/3 בכסף כערך הבתולין, והאב יעשה בבתו כטוב בעיניו.

א. הסבר כיצד חוק פיתוי הבתולה בשמות, כ"ב, 15-16 מגן גם על הבתולה וגם על הכבוד של אבי המשפחה. בסס את דברך על הכתוב. (5 נקודות)

ב. (1) ציין נקודת דמיון אחת בין החוק המקראי שלפניך לחוקי אשור שלפניך, והסבר אותה. (5 נקודות)

(2) על פי החוק האשורי, במקרה שגבר אנס בתולה, לא רק האנס נענש על מעשהו, אלא גם אדם נוסף נענש — מיהו? מה דעתך על עקרון ענישה זה בחוק האשורי? נמק. (6 נקודות)

בהצלחה!